

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

18 maart 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toepassing van methodes als smart reading en mind mapping in het onderwijs	1
Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het schildersonderwijs	4
Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de mogelijkheid om een opleiding in desinfectie en sterilisatietechnieken in te richten	7
Vraag om uitleg van mevrouw An Michiels tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de verlaging van de leerplicht tot vijf jaar	8
Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de zoektocht naar vervangleerkrachten	10

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toepassing van methodes als smart reading en mind mapping in het onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik ben verrast over de vele vragen die ik heb gekregen naar aanleiding van deze vraag om uitleg. Veel mensen consulteren blijkbaar regelmatig de website van het Vlaams Parlement, en veel mensen hebben me gevraagd waar er informatie kon worden gevonden over ‘smart reading’ en ‘mind mapping’ in het onderwijs.

Begrijpend en studerend lezen zijn twee moeilijke onderdelen in het studeren. Heel wat leerlingen hebben in hun middelbare en hogere studies vaak moeite met de methode van werken en nog vaker met de hoeveelheid lees- en leerstof. Studenten in hun eerste jaar hoger onderwijs geven vaak te kennen dat ze overdonderd zijn door de hoeveelheid lesmateriaal die ze moeten verwerken. Dat is vaak ook de reden waarom ze niet slagen in het eerste jaar.

Er bestaan echter middelen om nog beter met teksten aan de slag te gaan zoals mind mapping en smart reading. Smart reading staat voor ‘specifiek meetbaar acceptabel realistisch en tijdsgebonden lezen’. Deze methode is vrij nieuw in Vlaanderen, maar niet in sommige andere landen. Het is een visuele leesmethode waarbij het onnodig is om de letters, lettergroepen of woorden te decoderen. De tekst wordt als een plaatje in de hersenen opgenomen. De gelezen kennis komt in grafische vorm op papier. Dat heet dan mind mapping. De drempel van het conventioneel lezen wordt hiermee verlaagd. Leerlingen met dyslexie kunnen zich via deze methode ook helemaal concentreren op de inhoud. Deze methode wordt dan ook al eens aangeraden aan leerlingen die daarmee te maken hebben.

Bij het lezen van de documentatie verscheen al eens een glimlach op mijn gezicht. Er werd beschreven hoe de verschillende leesmethodieken zich in onze hersenen afspelen. Ik zie sommige collega’s bij de voorbereiding van een vraag in zichzelf praten. Ook op de regeringsbanken zien we dat wel eens. Het was verhelderend te lezen dat dit daarmee te maken heeft. Smart reading is

een methode om teksten vlug te memoriseren en achteraf ook probleemloos te reproduceren.

Op dit ogenblik loopt er in de Filip Neri Middenschool in Houthalen een experiment waarbij deze cursus aan vrijwillige leerlingen wordt aangeboden met het oog op hun verdere studies. Het gaat vooral om studenten uit het laatste jaar. De school betaalde met eigen middelen, en vooral uit nascholingsgeld, een cursus voor drie leerkrachten. Dat ging ongeveer om 1500 euro elk. Die nascholingsgeld zijn echter verre van toereikend om alle leerkrachten die scholing te geven. Daarom richt het project zich enkel op vrijwillige leerlingen. Op termijn wil men in Houthalen meer leerkrachten scholen. Men wil zelfs proberen om smart reading en mind mapping op te nemen in het normale curriculum. Dat is in Nederland al het geval.

Mijnheer de minister, ik heb veel zin om deze cursus zelf eens te volgen. Politici worden vaak geconfronteerd met heel veel informatie die ze op korte tijd moeten verwerken. Ik vermoed dat veel collega’s dit al hebben gedaan. Ik hoorde deze morgen immers al velen commentaar geven op het federale regeerakkoord. Ik ga er dan ook van uit dat ze het heel snel hebben gelezen. Ik heb deze middag aan onze voorzitter in de federale Kamer de teksten van het akkoord gevraagd. Hij vroeg me of ik dit echt allemaal ging lezen. Toen ik positief antwoordde, zei hij me de nodige tijd uit te trekken. Dan leg ik opnieuw de link naar mijn vraag om uitleg.

Minister Frank Vandenbroucke: Nu willen we wel weten of u dit hebt goedgekeurd. (*Gelach*)

Mevrouw Veerle Heeren: De vraag is of deze techniek toelaat om sneller en efficiënter teksten door te nemen. U bent een zeer begaafd en intellectueel man, maar als een parlementslid zijn of haar werk goed wil doen, dan moet hij of zij de nodige tijd uittrekken om alle stukken te kunnen lezen. Allicht zal deze methode daarbij kunnen helpen.

Als deze techniek zo succesvol is, waarom is die dan nog niet doorgesijpeld in ons hoger onderwijs in de opleiding van leerkrachten? De school in Houthalen geeft een positief signaal en zegt goede resultaten te boeken. Ze wil dat organiseren voor alle leerkrachten, maar het nascholingsbudget laat dat niet toe. Het kost immers geld.

Mijnheer de minister, hebt u daar zelf ervaring mee? Is er al een terugkoppeling gebeurd? Ik heb begrepen dat het iets vrij nieuws is. Hebt u al gehoord van andere

initiatieven? Hoe staat u daar zelf tegenover? Is mijn interpretatie verkeerd en gaat het om een rage? Het systeem komt overgewaaid uit Amerika en wordt vooral in Nederland gebruikt. Nederland speelt dikwijls een voortrekkersrol, maar dat zegt niets. De rapporten van een paar weken geleden over onderwijs bewijzen dat ze eigenlijk niet zo ver staan.

Mij gaat het vooral om de techniek. In welke mate kan ze een antwoord bieden voor kinderen die geconfronteerd worden met leesproblemen of kan ze zorgen voor tijds winst, zeker bij de achttien- of negentienjarigen, die heel wat leerstof moeten verwerken? Hebt u zelf plannen om dergelijke cursussen te implementeren in het gewone curriculum? Welke mogelijkheden hebben scholen om dit uit eigen beweging te doen? Biedt het lessenrooster daartoe de nodige ruimte? Het antwoord zit wel enigszins ingesloten in de vraag. Het nascholingspakket kan daarvoor worden gebruikt. Welke financiële middelen krijgen scholen om hun personeel te laten nascholen, en hoeveel daarvan wordt effectief gebruikt? Wordt het beschikbare financiële pakket volledig opgebruikt? Kan een deel van het budget geheroriënteerd worden? Is het opportuun de fondsen die de scholen ter beschikking krijgen voor nascholing van het personeel uit te breiden in functie van hun noden aan bijscholing of in functie van de initiatieven die ter zake worden genomen?

De voorzitter: Mevrouw Heeren, ik wil enkel opmerken dat uw uitspraken over het Nederlands onderwijs hopelijk niet slaan op het onderwijs aan de transnationale Universiteit Limburg (tUL). Anders zou u daar wel eens reacties op kunnen krijgen. (*Gelach*)

Mevrouw Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, de universiteit van Maastricht heeft een zeer goede naam. Het rapport handelde trouwens over het middelbaar onderwijs.

De voorzitter: Dat antwoord verwachtte ik. Alle onduidelijkheid is nu uit de weg geruimd.

De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mevrouw de voorzitter, ik zou me graag aansluiten bij de vraag.

Mevrouw Heeren, u stelt het voor alsof het in Vlaanderen een zeer nieuwe techniek is. Bijna vijf jaar geleden was ik gedurende vijf maanden opnieuw actief in het onderwijs als leraar economie. Op dat moment heb ik in Oost-Vlaanderen een bijscholingscursus smart reading en mind mapping gevolgd.

Mijnheer de minister, ik zou graag een antwoord hebben op de vraag wat de appreciatie van dat systeem is. Zijn er al voldoende experimenten geweest? Mij overtuigde het systeem niet. Ik had er wat moeite mee. Dat zal wel

zijn omdat ik iets minder begaafd ben. Hoever staat het met het systeem? Ik denk niet dat nu al kan gezegd worden dat het moet worden uitgebreid. We moeten voorzichtig zijn en niet iets implementeren als niet eerst alle vragen zijn opgelost. Ik neem hierover geen definitief standpunt over in, want ik ken er te weinig van. Persoonlijk had ik er gemengde gevoelens over.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte leden, een aantal scholen is inderdaad bezig met de technieken mind mapping en smart reading. Sommige daarvan hebben zelfs handleidingen om mind maps te maken voor hun leerlingen op het internet staan. Maar cijfers daarover zijn niet beschikbaar. De publicatie in 2000 van het boek van Bernard Lernout en Inge Provoost 'Leukere lessen. Mindmapping voor leerkrachten en docenten' zal zeker niet vreemd zijn aan de verspreiding van deze techniek.

Er zijn verschillende organisaties en instellingen die bijscholing aanbieden, voor zeer verschillende prijzen. Een paar uitersten: Het Leerhof, centrum voor levenslang leren, leert mindmappen en snellezen aan voor 30 euro, het Pedagogisch Didactisch Centrum Leuven vraagt 40 euro om te leren mindmappen. De vzw Amelior, die zich veeleer richt op bedrijven, rekent 570 euro voor één dag en 870 euro voor een hele opleiding. Op internet vind je gratis software voor het tekenen van mind maps en al dan niet uitgebreide cursussen en tips voor snellezen of smart reading. U weet wat ik zou doen, mocht ik me op dat terrein begeven.

Wetenschappelijk-neurologisch onderzoek inzake de werking van het brein leidde tot de popularisering van mind mapping. Oorspronkelijk is het een techniek om associaties te bedenken en om op een speelse, creatieve manier je gedachten te laten stromen en ordenen. Een mindmap kan ook gebruikt worden om de structuur van teksten van anderen te visualiseren. In dat geval is het dus een mogelijke informatieverwerkende techniek, die best zijn nut kan hebben. Maar er zijn er ook nog andere.

Smart reading is een andere zaak. Het wetenschappelijk onderzoek over hoe mensen lezen, en dus hoe men kinderen moet leren lezen, is zeer complex. Bovendien zijn de resultaten van de onderzoeken niet eenduidig, zodat een polarisatie ontstaat tussen 'believers' en 'non-believers'. Smart reading is nog een stap verder dan leren lezen. Een gemiddelde lezer leest 250 woorden per minuut. Hij laat zijn oog rusten op bijna elk woord en vocaliseert geluidloos de woorden. Sneller lezen is dus een kwestie van oefenen en vergt de nodige moeite en tijd. Verder is er wel enige scepsis in de literatuur te vinden over de beloften die sommige commerciële organisaties doen in verband met het

verdubbelen van het leestempo. Ook kan men vragen stellen over het bijbehorende tekstbegrip, niet voor hoogopgeleide managers die snelle cursussen volgen, wel voor kinderen in volle opleiding.

Weer is er weinig wetenschappelijk onderzoek te vinden over het effect van snellezen. De Universiteit van Nijmegen heeft wel tweemaal onderzoek gedaan naar de effecten van een cursus snellezen voor scholieren. De geselecteerde groepen waren echter te klein voor het meten van effect in de zin van verbeterde vaardigheden.

De onderwijsoverheid legt alleen een kerncurriculum vast in de vorm van eindtermen en ontwikkelingsdoelen, geen methodes of technieken. De manier waarop eindtermen bereikt worden, behoort niet tot de bevoegdheid van de overheid. Dit geldt voor smart reading, een leesmethode, maar ook voor mind mapping. Deze techniek is immers een concretisering van de eindtermen informatieverwerving en -verwerking, die terug te vinden zijn in het vakoverschrijdend thema 'Leren Leren' zoals eindterm 2, Leren Leren, 2de graad: "De leerlingen kunnen informatie kritisch analyseren en samenvatten".

Het staat de scholen volledig vrij uit eigen beweging mind mapping en smart reading te implementeren. Onafhankelijk van de vraag of een afzonderlijke cursus wenselijk is, is het voor scholen zonder meer mogelijk dergelijke cursussen in te richten. Het lessenrooster wordt immers niet door de onderwijsoverheid bepaald, maar door de scholen zelf. De vraag blijft of een dergelijke cursus het nodige effect zal hebben. Mind mapping en smart reading zijn duidelijk technieken die hun effect nog moeten bewijzen. Voor de heer Tavernier bijvoorbeeld ontbreekt dat bewijs.

Vanaf 2004 stellen we jaarlijks middelen ter beschikking voor nascholing. Ik heb een tabel met de cijfers die ik u zal meegeven. In het totaal was dat in 2004 11.824.000 euro en in 2005 11.927.000 euro, bedragen die vanaf 2006 worden geïndexeerd. Uit een onderzoek van de inspectie in 2001-2002 blijkt dat op dat moment 41 procent van de basisscholen en 27 procent van de secundaire scholen hun nascholingsbudget niet opgebruikt hadden. Het totale uitbetaalde bedrag vanaf 2001 tot en met 2005 is voor het basisonderwijs 20.688.000 euro. Het totaal teruggevorderde bedrag voor die periode bedraagt 97.946 euro of 0,47 procent en heeft betrekking op 77 scholen. Het totale uitbetaalde bedrag vanaf 2001 tot en met 2005 is voor het secundair onderwijs 27.961.025 euro. Het totaal teruggevorderde bedrag voor die periode bedraagt 17.220,26 euro of 0,06 procent.

Naast de bedragen die scholen kunnen gebruiken, voorziet de Vlaamse Gemeenschap in financiële middelen voor prioritaire nascholing. Vanaf dit schooljaar heb ik immers opnieuw middelen vrijgemaakt voor de nascholing op initiatief van de overheid. Dit jaar werd alles ingezet op het thema 'talen'. De prioritaire nascholing

kan zich richten op drie thema's: 'schooltaal Nederlands', 'Frans in de overgang van basis- naar secundair onderwijs' en 'taalversterking bij jonge kinderen door de leraar kleuteronderwijs en de leraren eerste graad basisonderwijs'. Voor de prioritaire nascholing wordt ongeveer 1.500.000 euro op jaarbasis uitgetrokken.

In uitvoering van cao VIII kent de overheid ook nascholingsbudgetten toe aan instellingen voor centra voor volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding. De centra voor volwassenenonderwijs krijgen per ambt hetzelfde nascholingsbudget als de scholen voor secundair onderwijs. Voor het dko (deeltijds kunstonderwijs) en de CLB's wordt een geëigende regeling uitgewerkt in overleg met de vakbonden, het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten. Vanaf 2008 is in 995.000 euro voorzien om deze maatregel uit te voeren. Het is niet opportuun om voor enkele beperkte onderwerpen in aparte fondsen te voorzien.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. Ik kan me inbeelden dat het nog wel wat tijd zal vergen vooraleer er resultaten kunnen zijn van die nieuwe methodiek. Anderzijds zou dat ook kostenbesparend kunnen zijn. Als ik kijk naar de gewone scholen, vraag ik me soms af welk kind geen leerstoornis heeft. Ik moet de zorgcoördinatoren erg bewonderen, want zij moeten rekening houden met heel veel zaken. Als het nut van die methodes kan worden bewezen, zou dat misschien een antwoord kunnen zijn voor een bepaalde categorie kinderen en zouden middelen daar naartoe kunnen worden geheroriënteerd.

Is het bedrag van het niet-opgebruikte nascholingsbudget verhoudingsgewijs groot? Het is niet omdat je middelen krijgt, dat je ze voor 100 procent moet opgebruiken natuurlijk. Is het vooral te wijten aan een gebrek aan initiatieven of aan bepaalde omstandigheden?

Minister Frank Vandenbroucke: Ik ben toch een beetje verwonderd over uw aandringen met betrekking tot mind mapping en smart reading. De minister van Onderwijs houdt zich niet bezig met concrete methodes in scholen. Wij maken geen handboeken en zelfs geen leerplannen. Onze inspectie gaat na of de leerplannen ervoor zorgen dat de eindtermen, die u hebt vastgelegd, worden bereikt. Wij houden de scholen niet bij het handje. Dat zou absoluut niet goed zijn. Onderwijssystemen waarbij de minister aan de scholen zegt wat ze moeten doen en welke methode ze moeten gebruiken, zijn slechte onderwijssystemen. Ik ga geen geld uittrekken voor mind mapping en smart reading. De scholen moeten daar zelf over beslissen, eventueel in overleg binnen de onderwijsnetten.

Geld uittrekken voor dergelijke methodes zou een eindeloos verhaal zijn. Er bestaan immers talloze methodes. Men moet op het veld vaststellen of die methodes al of niet interessant zijn. Ik ga de scholen niet bij het handje houden.

Mevrouw Veerle Heeren: Dat heb ik ook niet gevraagd.

Minister Frank Vandenbroucke: Neen, maar als we nu beslissen om daar enkele duizenden euro's voor uit te trekken, beginnen we daar wel mee. En dus ga ik dat niet doen.

U had het ook over het feit dat de nascholingsmiddelen niet volledig gebruikt worden. Een paar jaar geleden hadden bijvoorbeeld 41 percent van de basisscholen en 27 percent van de secundaire scholen het nascholingsbudget niet opgebruikt. Dat is vrij veel. Ik weet evenwel niet in welke mate die middelen open zijn blijven staan. We moeten die statistieken eens grondiger bekijken. U kunt daar eventueel een schriftelijke vraag over stellen, zodat we dat goed in kaart krijgen. Dat is een interessant punt: wat was het initiële budget, hoeveel is er gebruikt enzovoort.

Naar de reden voor het niet-gebruik van die middelen kun je alleen gissen. Volgens mij heeft het te maken met het feit dat scholen sowieso al een drukke agenda hebben. Het bewustzijn dat iedereen in dit land bezig moet zijn met nascholing, is blijkbaar ook onvoldoende aanwezig, ook niet in het onderwijs. Dat is dus een probleem van mentaliteit en prioriteiten.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Het heeft mijns inziens ook vaak te maken met het feit dat het inservice-trainingen zijn. Men geeft bijscholingen en navormingen tijdens lestijden, en sommige scholen vrezen organisatorische problemen omdat die personen vervangen moeten worden en zo meer.

Eigenlijk zou een school een tekort moeten hebben aan nascholingsgelden. Ik ben in elk geval verrast door de grote som die niet zou zijn opgebruikt.

Minister Frank Vandenbroucke: We hebben enkel kennis van grote aantallen, maar dat doet inderdaad vermoeden dat het om een grote som gaat.

Mevrouw Veerle Heeren: Wij hebben de toetsing gedaan in drie scholen in onze omgeving, en die scholen hadden toevallig alle drie een tekort.

Het blijft in elk geval een merkwaardige vaststelling. Misschien heeft het wel iets te maken met het aanbod. Het is moeilijk te zeggen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het schilders-onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik woon zeer geregeld de commissies voor Wonen en Ruimtelijke Ordening bij. Ik ben ook geabonneerd op de Bouwkroniek, en ik zie u daar af en toe in verschijnen. Het verheugt mij dat de bouwsector het onderwijs heeft ontdekt en dat er de voorbije jaren heel veel goede samenwerkingsverbanden zijn gesloten. Dat heeft wellicht ook te maken met het feit dat de minister van Onderwijs nu ook bevoegd is voor Werk. In een sector waar er een tekort is aan goed geschoold personeel, is dat heel belangrijk.

In de bouwsector zijn er heel veel stielen en is er altijd heel veel werk. Ik wil het hier even hebben over de schilders. Er is namelijk een tekort aan goed geschoold personeel in de schildersstiel. Dat probleem kwam ook naar boven bij onze provinciale activiteit rond bouw-innovatie. Heel merkwaardig is bovendien dat zelfs scholen die het vak aanbieden, problemen hebben om leerkrachten te vinden die het kunnen doceren.

Uit enquêtes blijkt dat in de schilderopleiding meer dan 50 percent van de leerkrachten uit de stiel komen, maar dat 42 percent ervan overtuigd is dat het zogenaamde watervalstelsel in hun school de schilderopleiding als laatste platform heeft. Dat watervalstelsel maakt dat de meeste leerlingen pas in de derde graad de weg naar de opleiding Schilderen en Decoratie vinden en daardoor een groot deel van de praktische werkervaring missen, laat staan dat ze enige vakwerkkennis hebben.

Uiteraard kan de overheid dit probleem niet alleen oplossen. Ze kan echter wel de middelen aanreiken om tot een oplossing te komen. Ik weet niet of er plannen zijn voor een samenwerkingsverband specifiek voor de doelgroep van de schilders.

De overheid kan bijvoorbeeld bijdragen tot een opwaardering van de status van de vakman in de samenleving. Iedereen wil immers een goede stielman, maar men wil er niet voor betalen, tenzij in het zwart. Bovendien vind je niet altijd iemand die geregistreerd is. Nochtans zijn heel veel mensen bezig met de inrichting van hun woning. Dat heeft wellicht te maken met het feit dat er veel eigenaars zijn in Vlaanderen, die hun woning in de loop van hun leven twee of drie keer vernieuwen.

De overheid kan verder ook andere opleidingsmogelijkheden zoeken voor schilders, een aanpassing voorzien

van het vergoedingssysteem bij vervanging van titularissen of een regionale pool samenstellen met vakschilders die bereid zijn in te vallen als interimaris, en een betere opvolging en invulling regelen van de stages en zelfs de begeleiding van werkgevers, zodat stages didactisch correct en zinvol worden. Op Bouwinnovatie Limburg hadden wij bijvoorbeeld een stand met leerlingen die een week lang hun kunsten lieten zien aan het publiek.

Een ander middel is een koppeling van de stage aan het nuttige om te komen tot grotere motivatie. Ik geef als voorbeeld het schilderen van jeugdlokalen. De kunst is om jongeren te bewegen. U hebt een aantal projecten ingehuldigd in het bouwonderwijs. Jongeren die een woning bouwen, vergt veel van de school en de bouwonderneming, maar het resultaat is dat die jongeren kiezen voor de sector en er ook blijven. Dat is de kunst. We hebben al veel Polen in de fruitsector en de bouwsector. Er is echter nog grote krapte op de arbeidsmarkt. Het verwondert me dan ook dat we er niet in slagen om mensen te heroriënteren. Iedereen heeft een talent. De kunst is om dat talent naar boven te laten komen.

Hoe kan de overheid de status van vakwerkmans verhogen zodat de instroom in het buitengewoon secundair onderwijs eerder zou kunnen starten? In onze buurlanden bestaan er voortgezette professionele opleidingen voor vakmensen die een eigen bedrijf willen starten. Kan dit in Vlaanderen? Hoe kan het tekort aan leerkrachten in deze sector worden opgelost? Op welke manier wilt u van de stageperiodes van leerlingen kwaliteitsvolle lesmomenten maken in plaats van de stagiairs soms te laten gebruiken voor de vuile klusjes zoals borstels uitwassen? Dat zijn niet mijn woorden, maar die van de jongens op televisie. Hoe kan de samenwerking tussen de bouwsector en zijn vertegenwoordigers verder geoptimaliseerd worden? In de sector is er ook vraag naar een tso-richting 'schilderen en decoratie'. Hoe staat u daar tegenover? Kan dit worden geïmplementeerd?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, mevrouw Heeren, ik twijfel een beetje of u hebt gesproken over buitengewoon secundair onderwijs of over het beroepssecundair onderwijs (bso). Ik neem aan dat u het over de twee hebt gehad. In Vlaanderen worden er immers op twee onderwijsniveaus schildersopleidingen ingericht. Het betreft de opleiding schilder-decorateur in het beroepssecundair onderwijs en het buitengewoon onderwijs OV3. De scholen die een opleiding schilder-decorateur in het beroepssecundair onderwijs inrichten, hebben gedurende drie schooljaren kunnen genieten van de middelen die ze in het kader van de investeringsoperatie in basisuitrusting hebben gekregen. De scholen hebben die middelen geïnvesteerd in het up-to-date brengen of houden van hun basisuitrusting. Voor de vierde investeringsoperatie van het schooljaar 2008-2009 wordt daaraan

nog eens de opleiding schilder-decorateur van het buitengewoon onderwijs toegevoegd.

De scholen maken hierdoor een niet onbelangrijke inhaalbeweging ten aanzien van de bedrijfswereld. De investeringsoperatie is een voorbeeld van een initiatief dat past in het beleid rond de herwaardering van dit onderwijs. De herwaardering is concreet waarneembaar. Door de machineparken van de scholen te moderniseren, willen we het signaal geven dat scholen in staat zijn om de technologische uitdagingen van de 21e eeuw aan te kunnen. Deze herwaardering zal ongetwijfeld een positieve invloed hebben op de studiekeuze van leerlingen en ouders.

We moeten op die manier blijven doorwerken. Hoewel de overheid aan de keuzevrijheid van ouders niet kan raken, moet ze werk maken van het bijsturen van het imago dat vele mensen hebben over de verschillende beroepsopleidingen. Specifiek voor de schildersopleidingen en de schilderswereld kan worden gewezen op de vele snelle ontwikkelingen in de sector die nieuwe technieken en nieuwe materialen met zich meebrengen en de veranderde verwachtingen van kritische consumenten. Een professionele schilder moet in staat zijn om met deze verwachtingen en ontwikkelingen te kunnen omgaan.

Kiezen voor een schildersopleiding moet een positieve keuze zijn. Ouders moeten inzien dat vakschilder een volwaardige keuze is. Dit doen we het best door concrete investeringen in scholen mogelijk te maken en complementair door te werken aan het imago van het beroep. Van zodra we ouders en leerlingen kunnen overtuigen dat een beroep als vakschilder heel wat toekomstperspectieven biedt op zelfstandige basis of in loonverband, dan zal de positieve keuze volgen.

Het onderwijssysteem in Vlaanderen voorziet nu reeds in een aantal mogelijkheden voor mensen die een bedrijf willen opstarten. Na het afronden van een beroepsgerichte opleiding en het behalen van het getuigschrift Bedrijfsbeheer kan iedereen een bedrijf opstarten. De beroepsgerichte opleiding kan zowel van het niveau secundair onderwijs als van het niveau hoger beroepsonderwijs zijn. In het volwassenenonderwijs bestaat het hoger beroepsonderwijs reeds met de invoering van het nieuwe decreet betreffende het volwassenenonderwijs. Het hoger beroepsonderwijs zal zich richten naar mensen die meer gespecialiseerde kennis willen verwerven of willen leren hoe ze een eigen bedrijf kunnen opstarten. De opleidingen van het hoger beroepsonderwijs hebben niet alleen onmiddellijke inzetbaarheid op de arbeidsmarkt voor ogen.

Het hoger beroepsonderwijs wil ook een opstap zijn naar een professionele bachelor. Er wordt op dit moment gewerkt aan een uitgebreide nota over het hoger

beroepsonderwijs waarin de adviezen van de Vlor, de SERV en de VLHORA worden verwerkt. Er zijn voorbereidingen met betrekking tot het ontwerp van decreet dat het hoger beroepsonderwijs moet regelen. Daarnaast is er een proefproject onder leiding van de Vlor. Er is ook een proefproject over nieuwe opleidingen in het hoger beroepsonderwijs die uitgewerkt zullen worden op basis van vijf competentieprofielen die bezorgd zullen worden door de SERV.

Er was een vraag over het tekort aan leerkrachten. Op deze vraag zou ik graag willen antwoorden met een verwijzing naar het initiatief van een groep bedrijven uit de sector die onlangs het event 'futurepainter' hebben georganiseerd met de bedoeling om schildersopleidingen te promoten. Het initiatief werd bijgewoond door leerkrachten, directies en leerlingen van 20 Vlaamse scholen. Leerlingen kregen een hele dag opleiding rond nieuwe materialen en technieken. Voor leraren was er eveneens nascholing en een debat met de sectorverantwoordelijken. Er namen 19 van de 20 scholen deel en ongeveer 60 leraren, afdelingsverantwoordelijken of directies.

Met dit initiatief is niet alleen een brug geslagen tussen het onderwijs en het bedrijfsleven, het is ook duidelijk geworden dat zowel de sector als het onderwijs eensgezind zijn over het feit dat praktijkleerkrachten en vakschilders meer ervaringen moeten delen. Dit initiatief is niet zonder vervolg gelaten. De initiatiefnemers uit de sector, het departement Onderwijs en de pedagogische begeleidingsdiensten hebben de handen in elkaar geslagen en de praktijkleerkrachten gemobiliseerd voor nascholing in de competentiecentra van de VDAB. Dertien vakleerkrachten hebben gedurende vijf dagen opleiding gekregen van een VDAB-instructeur. Tijdens de opleiding konden de leerkrachten gebruik maken van en experimenteren met nieuw materiaal dat ter beschikking werd gesteld door de sponsorende bedrijven.

Vanaf 2008 is het de bedoeling dat dit initiatief tweemaal per jaar wordt herhaald: in juni en december en telkens op twee plaatsen: Schoten en Roeselare. Het zijn dergelijke samenwerkingsverbanden – al dan niet in het kader van een onderwijsconvenant met de sector – die we verder moeten ondersteunen zodat vakmensen gemotiveerd worden om hun kennis te laten doorstromen naar het onderwijs.

Het departement Onderwijs heeft een onderwijsconvenant met de sector en de koepels. In dit convenant worden aspecten van de stages geregeld. De afspraken in een convenant streven onder meer naar meer praktijkervaring door het organiseren van stages tijdens de derde graad. Aan dit convenant is een stagecharter gekoppeld. Dit charter bepaalt de wederzijdse rechten en plichten van bedrijven uit de sector en de scholen die in het convenant stappen. Er worden regels uitgewerkt op vlak van prospectie en voorbereiding, invulling en inhoud, onthaal en

begeleiding, evaluatie en een stagedatabank. Er wordt met andere woorden in samenspraak met de sector bepaald wat een stagiair moet kunnen en wat van hem of haar verwacht mag worden. Zo moet bijvoorbeeld de stagebegeleider het bedrijf informeren over de capaciteiten van de leerling. Ook moet de stagebegeleider, in het kader van dit convenant, samen met de werkgever een stageprogramma opstellen in verband met de inhoud en de doelstellingen van de stage.

In het technisch secundair onderwijs gaat de aandacht naar algemene en technisch-theoretische vakken. Na het tso kan de jongere een beroep uitoefenen of overstappen naar het hoger onderwijs. Het beroepssecundair onderwijs is een praktijkgerichte onderwijsvorm waarin de jongere naast algemene vorming vooral een specifiek beroep aanleert. De SERV bepaalt in haar beroepscompetentieprofiel 'schilder-decorateur' dat de beroepsinhoud –specialisaties buiten beschouwing gelaten – de volgende activiteiten omvat: het inrichten van de werkplaats, het verwijderen van oude afwerkingslagen, de voorbehandeling van de oppervlakten, de voorbereiding van de afwerkingsmaterialen en het aanbrengen van afwerkingsmaterialen. Geen van deze activiteiten behoort mijns inziens thuis in het technisch secundair onderwijs. De focus wordt gelegd op de praktijk en de praktijkervaring. De opleiding hoort dus thuis in de praktijkgerichte onderwijsvorm van het beroepssecundair of van het buitengewoon secundair onderwijs. Voor een aanbod op tso-niveau zouden zich vandaag ongetwijfeld maar weinig leerlingen melden.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord. We hebben het nu gehad over schilders. Hanteert u een gelijkaardige methodiek voor andere categorieën in de bouwsector? Er gebeurt nu twee keer per jaar een uitwisseling tussen de leerkrachten en de sector. Op welke manier geldt dit voor andere takken in de bouwsector, bijvoorbeeld voor schrijnwerkers?

Minister Frank Vandenbroucke: We doen heel wat soortgelijke dingen in de marge van onze convenanten. De brede bouwsector is goed bezig ten aanzien van het onderwijs. Het convenant dat is afgesloten met de bouwsector is erg gedetailleerd. Ik kan dat allemaal niet uit het hoofd opsommen. Dit voorbeeld is representatief voor wat we doen voor heel wat beroepen. De omzetting in de praktijk van de convenanten is vrij indrukwekkend.

Mevrouw Veerle Heeren: Wordt zo'n convenant na een bepaalde periode geëvalueerd?

Minister Frank Vandenbroucke: We werken met een methode waarbij we de convenanten subsidiëren. Er

wordt gewerkt met zogenaamde sectorconsulenten. We betalen voorschotten. De volledige uitbetaling gebeurt maar in de mate dat we de evaluatie positief vinden. Ik heb gisteren nog naar twee werkingsjaren van twee sectorconvenanten gekeken. Van mijn medewerkers krijg ik naast veel tekst ook overzichtstabellen. Op die manier wordt duidelijk wat er gebeurt en wat niet. Het zijn dus zeer gedetailleerde evaluaties. Met deze methodiek krijgen we heel wat dingen in beweging.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de mogelijkheid om een opleiding in desinfectie en sterilisatietechnieken in te richten

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geruime tijd geleden hebben we een bezoek gebracht aan de centrale sterilisatieafdeling van het Universitair Ziekenhuis in Gent. Toen bleek dat er voor het werk dat daar wordt verricht, geen specifieke vooropleiding bestaat. Het personeel dat er werkt, heeft de meest diverse, meestal praktische vooropleidingen: gaande van poetsvrouw over schrijnwerker tot geschoold werkman. Het personeelsverloop is dan ook vrij groot.

Het is nochtans cruciaal dat er goed werk wordt geleverd. Het zijn mensen die zorgen voor de complete sterilisatie van alle operatiemateriaal. Ze maken ook voor elke operatie die staat ingeschreven, het karretje klaar met alle instrumenten die nodig zijn. Er komt dan ook vrij veel gespecialiseerde terminologie bij kijken. Enige graad van georganiseerde vooropleiding zou dan ook niet misstaan.

Op dat moment bestond alleen aan de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen een niet-erkende basisopleiding van 60 uur, wat vrij kort is. De behoefte in Vlaanderen aan mensen met een dergelijke opleiding wordt geschat op ongeveer 50 à 60 mensen per jaar. Er is ook veel deeltijds werk en ploegenarbeid. U hebt hier een dubbele bevoegdheid: u bent minister van Onderwijs en minister van Werk. Enerzijds is het mogelijk om dit in het reguliere pakket van het onderwijs in te richten, maar daar zijn blijkbaar beperkingen aan. Anderzijds kunnen er via de VDAB doorgedreven herscholingen worden ingericht.

Mijnheer de minister, wat werd sinds januari 2005 ondernomen om aan dit gat in de opleidingsmarkt een

oplossing te bieden, hetzij via het onderwijs, hetzij via VDAB-herscholing? Zo er nog altijd geen georganiseerde vorm van opleiding bestaat, ziet u mogelijkheden om hieraan vooralsnog te verhelpen?

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik vraag me gewoon af of dit eventueel in aanmerking zou kunnen komen voor een aanvullende richting of een richting die een plaats zou kunnen krijgen in het hoger beroepsonderwijs. Ik denk dan aan een zevende jaar, dat dan in die cyclus wordt opgenomen. We hebben het hier immers over een zeer specifieke specialisatie.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik zal me hierover niet in detail uitspreken. In mijn antwoord geef ik wel een paar overwegingen die het onderscheid tussen dit soort van specifieke onderwijsmodule en wat men in het hoger beroepsonderwijs zou kunnen doen, onderstrepen. Het is inderdaad een interessante kwestie.

Mevrouw Moerman, op vraag en in samenwerking met de vzw Vereniging Sterilisatie in het Ziekenhuis (V.S.Z.) organiseren de Provinciale Hogeschool Limburg en de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen jaarlijks sedert januari 2003 een basisopleiding: 'medewerker centrale sterilisatie'. Er is inderdaad een grote vraag naar deze opleiding. In beide provincies kunnen jaarlijks een 30-tal cursisten deelnemen aan de basisopleiding. Sinds 2005 organiseren beide hogescholen, in onderling overleg, ook een verdiepingscursus 'medewerker centrale sterilisatie'.

Zowel de basisopleiding als de vervolgopleiding zijn erkende opleidingen in het pakket aan algemene vorming van de hogescholen. De basisopleiding kent een zeer diverse instroom, van verzorgenden tot verpleegkundigen. De vervolgopleiding is eerder gericht op het doorstromen naar hoofdverpleegkundigen in de dienst 'centrale sterilisatie'. De instroom in de vervolgopleiding is bijgevolg kleiner. De opleiding wordt daarom maximum om de twee jaar aangeboden, alternerend over de twee provincies.

De basisopleiding samen met de vervolgopleiding leiden tot een postgraduaat. De basisopleiding geeft recht op een getuigschrift van bekwaamheid. De basisopleiding en de verdiepingscursus samen hebben een studieomvang van 20 studiepunten: 8 voor de basiscursus en 12 voor de verdiepingscursus.

De VDAB heeft momenteel binnen het opleidingsaanbod 'social profit' geen opleiding 'sterilisatieassistent'. Aan de ziekenhuizen is wel de mogelijkheid geboden om de opleiding 'logistiek assistent' – 250 uren theorie, 250 uren stage – inhoudelijk aan te passen aan de

functie ‘sterilisatieassistent’, als er op deze afdeling voldoende vacatures waren. Indien het ziekenhuis enkel een vacature heeft voor één sterilisatieassistent, kan de VDAB op deze vraag inspelen met een individuele beroepsopleiding in de onderneming. De vacatures voor sterilisatieassistent worden meestal ingevuld door een logistiek assistent in kader van de Sociale Maribel.

De VDAB leidt op jaarbasis 250 werkzoekenden op tot logistiek assistent. In functie van het beperkt aantal vacatures voor sterilisatieassistent die aan de VDAB gemeld worden, is er tot nu toe geen specifieke opleiding voor sterilisatieassistent nodig gebleken.

In samenwerking met de vzw Vereniging Sterilisatie in het Ziekenhuis wordt in twee hogescholen een postgraduaat rond desinfectie en sterilisatie ingericht. Het betreft een korte opleiding van 20 studiepunten. In de basisopleiding is de instroom divers en blijkt er voldoende vraag te zijn naar de opleiding.

Onderzocht moet worden of een opleiding in het hoger beroepsonderwijs een goede piste zou zijn. Het hoger beroepsonderwijs zal beroepsgerichte opleidingen bieden op postsecundair niveau maar onder de bachelor. Voor alle nieuwe opleidingen zal een nauwe samenwerking met de arbeidsmarkt van groot belang zijn en zal aan de sector gevraagd worden om een beroepscompetentieprofiel op te stellen, dat de competenties weergeeft die verwacht worden van de beroepsbeoefenaar. Deze beroepscompetentieprofielen zullen de basis vormen voor het uittekenen van alle nieuwe opleidingen in het hoger beroepsonderwijs. Daarnaast zal een belangrijk deel van de opleiding plaatsvinden op de werkplek.

Ten slotte is het eveneens van belang te vermelden dat opleidingen in het hoger beroepsonderwijs een minimale studieomvang van 60 studiepunten moeten hebben. Het gaat hier immers over het opleiden tot een beroep. In de opleiding moet daarom voldoende aandacht zijn voor het aanleren van generieke naast de beroepsspecifieke competenties, zodat de cursisten in hun loopbaan flexibel inzetbaar blijven.

Indien een opleiding in desinfectie en sterilisatie slechts een zeer beperkt aantal studiepunten vergt, hoort deze opleiding veeleer thuis in de permanente vorming van hogescholen of in de VDAB-herscholing. Wanneer de sector een beroepscompetentieprofiel heeft opgesteld, zal duidelijk worden waar een dergelijke opleiding best thuis hoort.

De VDAB is alvast bereid om, in samenwerking met de sector – de Vereniging Sterilisatie in het Ziekenhuis – in maart 2008 een bevraging te organiseren in de privé- en openbare ziekenhuizen om, indien er voldoende vraag bestaat, de vraag naar technisch geschoolde sterilisatie-assistenten te concretiseren en de opleidingsbehoeften van de deeltijdse/volgtijdse werknemers te detecteren. Op basis

van de resultaten van deze enquête zal de VDAB dan vervolgens en, indien nodig, in samenwerking met de sector en het departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap een aangepast opleidingsprogramma sterilisatieassistent uitwerken. Het gaat dan om een basisopleiding en verdiepingsmodules.

Tevens zullen er dan aangewezen opleidingsformules worden uitgewerkt voor uitvoering in 2008, zoals een deeltijdse opleiding voor deeltijdse werknemers en een individuele beroepsopleiding in de onderneming. De VDAB zal deze opleiding dan regionaal organiseren, afgestemd op de vraag van de verschillende ziekenhuizen.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik had deze problematiek drie jaar geleden al doorgespeeld. Sindsdien hebben de betrokkenen daar niets meer van gehoord. Ik ben blij dat de VDAB die enquête zal voeren en, samen met de sector, zal nagaan wat de behoeften en de vereisten voor de beroepscompetenties zijn.

Ik noteer dat er aan twee hogescholen een opleidingsmodule bestaat, namelijk in West-Vlaanderen en Limburg. Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant vallen uit de boot. Op die centrale as zijn er toch heel veel, ook universitaire, ziekenhuizen.

In de ziekenhuizen wordt steeds meer aandacht besteed aan de hygiëne om infecties en dergelijke te voorkomen. We mogen dat probleem dan ook niet verwaarlozen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw An Michiels tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de verlaging van de leerplicht tot vijf jaar

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, over de verlaging van de leerplicht naar vijf jaar heb ik u op 24 maart 2005 al een vraag gesteld (*Hand.* VI. Parl. 2004-05, nr. C157).

Mijnheer de minister, u liet mij toen weten dat een verlaging naar vijf jaar uw steun genoot. Ze zou wel aanzienlijke financiële implicaties tot gevolg hebben. U koos er toen voor om veeleer met flankerende maatregelen te werken om zo de feitelijke participatie van kleuters aan het onderwijs te verhogen.

Ondertussen zijn we drie jaar verder. Een heel aantal van deze maatregelen, waarnaar u verwees in de conceptnota ‘Kleuterparticipatie’, zijn intussen in uitvoering. Aan de decretale voorbereiding van andere maatregelen wordt hard gewerkt. Vlaanderen is dus goed op weg ervoor te zorgen dat alle vijfjarigen ook effectief deelnemen aan het onderwijs.

De verlaging van de leerplicht op zich is echter nog steeds een federale bevoegdheid. De wetsvoorstellen om deze leerplicht op vijf jaar te brengen, zijn intussen door de MR en de PS ingediend in de federale Kamer. Deze partijen hanteren dezelfde redenering. Ze stellen dat het bezoeken van een kleuterschool bijdraagt tot het welslagen tijdens de verdere schoolloopbaan. Volgens beide partijen moeten kinderen aangemoedigd worden om op zo jong mogelijke leeftijd naar school te gaan. Ze stellen dat kinderen uit kansarme gezinnen een leerachterstand oplopen omdat ze minder vaak dan andere kinderen kleuteronderwijs volgen. De redenering is dus gelijkaardig als deze die in Vlaanderen wordt gevolgd.

De wetsvoorstellen werden een eerste maal ter bespreking voorgelegd op 4 maart 2008 in de commissie voor het Bedrijfsleven van de Kamer. Er werd toen niet gesproken over de inhoud. Wel werd voorgesteld om daarover de gemeenschapsministers aan te spreken.

Mijnheer de minister, heeft de Kamercommissie al uw mening gevraagd over deze materie? Blijft u bij uw standpunt van drie jaar terug, dat we ons beter richten op wat wezenlijk prioritair is: de verhoging van de feitelijke participatie van alle kinderen jonger dan zes jaar? Bent u het met mij eens dat ook de leerplichtleeftijd zou moeten behoren tot de bevoegdheden van de gemeenschappen, zodat elke gemeenschap de gepaste strategie kan ontwikkelen? Dat doen we trouwens al in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, ik zou een bijkomende vraag willen stellen. Bij de federale regeringsvorming werd verwezen naar dit onderwerp. Ook daar zou de verlaging van de leerplicht aan bod zijn gekomen. Ik heb de teksten van het nieuwe regeerakkoord echter nog niet gelezen.

Toen begin jaren tachtig, en ook nog in de jaren negentig, het onderwijs werd toevertrouwd aan de gemeenschappen, werden de dotaties aan de gemeenschappen vastgelegd op basis van het aantal jaren leerplichtonderwijs. Het lijkt me dan ook logisch dat als de federale overheid, die bevoegd is voor de leerplichtafbakening, de leerplicht met één jaar vervroegt, de dotaties stijgen. Mijnheer de minister, hebt u daar enig zicht op?

De voorzitter: De heer Schoofs heeft het woord.

De heer Hans Schoofs: Mevrouw de voorzitter, onze partij is al langer vragende partij om de schoolplicht te

laten beginnen op vijf jaar. We juichen dergelijke initiatieven dan ook toe. De kleuterparticipatie zal op die manier sowieso verhogen. We mogen echter ook niet uit het oog verliezen dat bij de jongere kleuters de inspanningen onverminderd verder moeten worden gezet. In dat kader hebben we een heel goed initiatief genomen met het decreet van 30 november 2007 betreffende het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau. We stellen vast dat vanuit centrumgemeenten en diverse samenwerkingsverbanden reacties zijn gekomen om de kleuterparticipatie bij kansarme gezinnen te verhogen. In het Vlaamse land worden diverse initiatieven genomen.

Door de verlaging van de leeftijd pakken we het probleem wel aan. We moeten echter oog blijven hebben voor jonge kleuters en de inspanningen onverminderd blijven verder zetten.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik sluit me aan bij de opmerking van de heer De Cock. Als de maatregel wordt aangenomen, moeten de dotaties aan de gemeenschappen worden verhoogd.

Ik voeg eraan toe dat de tellingen in de verschillende gemeenschappen accuraat moeten gebeuren. In het verleden is dat niet altijd het geval geweest. We moeten de federale regering daar attent op maken.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, bij het begin van mijn mandaat heb ik me om verschillende redenen nogal kritisch uitgelaten over het pleidooi om de leerplichtleeftijd te verlagen via een federaal wetgevend initiatief.

Om te beginnen had ik het gevoel dat dit een typische vorm van ‘gesticulaire’ politiek was, waardoor een bepaalde perceptie ontstaat. De vraag is of er in de feiten iets gebeurt. Ik noemde het zo omdat, toen ik het departement Onderwijs en Vorming in handen kreeg, de controle op de leerplicht ongeveer onbestaande was. Men deed dat met steekproeven, zeer ambachtelijk en moeizaam. Mijn eerste reactie toen was dat we moesten proberen ernstig te controleren wat we vandaag verplichten en dan eens nadenken of we bijkomende verplichtingen zouden inbouwen. Ik heb ondertussen belangrijke stappen vooruit gezet inzake deze controle. Die omvat nu alle leerlingen en gaat sneller. Op dat punt ben ik milder gestemd, tenminste wat Vlaanderen betreft. Ik kan niet spreken voor de andere gemeenschappen.

De tweede reden waarom ik me daar wat kritisch over heb uitgelaten, is wat de heer Schoofs, die daar niet kritisch over is, heeft gezegd. Hij heeft op een positieve manier gesteld dat het een zaak is om te zeggen dat kinderen op de leeftijd van 5 jaar huisonderwijs krijgen of naar school gaan, en een andere zaak is wat je doet

voor kinderen vanaf 2,5 jaar. Vooral daar hebben we werk, niet zozeer bij de vijfjarigen. Ik heb toen gezegd dat we best campagnes zouden opzetten om die kleinste kleutertjes regelmatig in onze kleuterscholen te krijgen. Dat hebben we gedaan met een aantal acties die nu op gang komen in het kader van het Jaar van de Kleuter. Ik vond het absoluut essentieel dat we dat eerst zouden doen.

Ik blijf nochtans wel wat kritisch. Ik ben veeleer een koele minnaar van het initiatief om de federale leerplicht te verlagen om de volgende reden. Volgens mijn juridische analyse kunnen wij op Vlaams vlak een maatregel treffen die krachtiger, efficiënter en doelgerichter is dan wat je kunt doen met de federale wetgeving. De vraag is waarom we dat niet gewoon op Vlaams vlak doen. Ik heb al heel dikwijls gezegd dat ik het een beetje verbazend vind dat de Vlaamse collega's daar blijkbaar niet aan denken als ze een federaal regeerakkoord uitschrijven. Mijn voorstel is om via een decreet een inschrijvingsvoorwaarde op te leggen voor een kind dat naar school gaat in het kader van de leerplicht vanaf 6 jaar. Die inschrijvingsvoorwaarde is dat dat kind gedurende minstens een jaar toch enigszins aanwezig is geweest in een Vlaamse kleuterklas. Dat is zoveel krachtiger omdat je het dan hebt over naar school gaan, terwijl de leerplicht geen schoolplicht is, maar ofwel huisonderwijs ofwel schoolgaan. Nu moet u mij eens zeggen hoe u huisonderwijs gaat onderscheiden van geen huisonderwijs voor kleuters. Dat is immers wat men beslist als men de leerplichtleeftijd verlaagt. Vlaanderen kan zeggen dat, als je naar school gaat op de leeftijd van 6 jaar in een Vlaamse school, je ook in een Vlaamse kleuterklas moet hebben gezeten. Dat is veel krachtiger want het gaat dan over naar school gaan en over dezelfde taalrol. Het geeft het enorm krachtige signaal dat je wilt dat kinderen in dezelfde taalrol zitten. Dat signaal geef je helemaal niet met een verlaging van de leerplichtleeftijd.

Ook als men de leerplichtleeftijd verlaagt, dan nog pleit ik ervoor dat we deze maatregel nemen. Ik zal die binnenkort voorstellen aan de Vlaamse Regering. Als we dat doen, is de federale maatregel eigenlijk zinledig. De Franstalige politici willen dat heel graag omdat ze denken dat ze er geld door zullen winnen. Ik weet dat eerlijk gezegd niet, want het zou veronderstellen dat er een belangrijke verschuiving zou optreden binnen de bestaande enveloppe ten gunste van de Franstalige Gemeenschap. Ik heb er geen aanduiding voor dat dat zo zou zijn. Of anders rekenen ze erop dat de federale regering, die bij mijn weten zo arm is als Job, de dotatie vergroot. Wij hebben dat echter niet nodig. Ik wil daar niet hooghartig over doen, maar los van enig federaal initiatief, kunnen wij zelf een veel sterker beleid ontwikkelen. Voor de rest zal ik me daar niet in manifesteren want het gaat over een federaal initiatief. Ik veronderstel wel dat men met mij overleg zal plegen. Dat is nog niet gebeurd.

Ik ben een koele minnaar van dat initiatief. Het loopt niet in de weg van wat ik wil doen maar we kunnen zelf

een veel krachtiger beleid ontwikkelen waarbij we een duidelijk signaal geven dat de taalrol van de school belangrijk is, met name in Brussel. We moeten dat nu snel implementeren.

Misschien stelt mijn Franstalige collega hoop op financiële consequenties, maar ik weet niet of dat is toegezegd in het kader van de federale onderhandelingen.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. Ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag of u daarover inmiddels door de federale Kamer bent gevat?

Minister Frank Vandenbroucke: Ik ben nog niet aangesproken.

Mevrouw An Michiels: Als dat nog gebeurt, zult u wellicht het antwoord geven dat we hier hebben gehoord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik zal om te beginnen zeggen wat ik nu heb gezegd. Als er andere elementen opduiken vanuit de federale regering of andere elementen in mijn eigen analyse, dan zal ik die eraan toevoegen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de zoektocht naar vervangleerkrachten

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, verschillende zorgen die me uit het veld bereikten over het grote tekort aan leerkrachten, werden bevestigd in een aantal kranten. Directeurs zoeken tevergeefs naar vervangleerkrachten. Doordat de economie beter draait, hoewel de beurscijfers al iets anders laten vermoeden, kiezen meer afgestudeerde leraars voor een job in de privésector in plaats van voor de onzekere eerste jaren in het onderwijs.

Meer dan bij vroegere momenten van lerarentekort, worden nu ook een aantal andere oorzaken in ogenschouw genomen. In de eerste plaats speelt de verjonging en vervrouwelijking van het lerarenkorps een belangrijke rol. Het is een feit dat hierdoor het aantal leerkrachten in ouderschapsverlof een pak groter is.

Daarbovenop is ook het systeem van ouderschapsverlof in het onderwijs versoepeld, wat een goede zaak is. Bovendien vertellen directeurs dat deze jongere leerkrachten een pak minder resistent zouden zijn voor virussen dan ervaren leerkrachten. Ook dat lijkt niet onlogisch en zorgt voor meer afwezigheden. Verder duidt men ook de proeftuin 'vervanging voor bedrijfsstages' als een oorzaak van lerarentekort aan. Ten slotte is er nog het nieuwe gegeven dat vervangingen reeds vanaf zes dagen afwezigheid mogen worden doorgevoerd terwijl dit vroeger maar vanaf tien dagen was. Het zijn allemaal mooie maatregelen, maar de keerzijde van de medaille lijkt dat er meer interim-leerkrachten nodig zijn.

Al deze factoren samen zorgen voor alarmerende berichten vanwege de directies. Men is ook niet hoopvol voor de toekomst. Er wordt immers met enige schrik gekeken naar de verzwaring van de academische lerarenopleiding. Op 11 maart heb ik de vacatures op de webstek van de VDAB bekeken, meer bepaald op de leerkrachtendatabank. In totaal waren er op dat moment 944 jobs in het onderwijs vacant. 815 daarvan waren interimjobs. Vooral in het secundair onderwijs stelt zich het probleem: daar zijn meer dan 500 vacante tijdelijke jobs tegenover iets meer dan 200 in het kleuter- en lager onderwijs. Regionaal bekeken situeert het lerarentekort zich duidelijk het sterkst in de provincie Antwerpen en in Vlaams-Brabant en Brussel.

Verschiedende directeurs vragen opnieuw naar een vervangingspool. Vanuit het Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs (VVKSO) blijft men echter kritisch ten opzichte van de vervangingspool. De vervangingspool werd enkele jaren geleden afgeschaft omdat het in tijden waar minder van een lerarentekort kan gesproken worden, een duur instrument is. Met zijn fouten en beperkingen werd het systeem wel enigszins positief geëvalueerd in tijden van krapte. De minister stelde het in een toespraak in 2005 als volgt: "De vervangingspool is een zeer goed instrument om in tijden van krapte op de onderwijsarbeidsmarkt de instroom van jonge leraren in het onderwijs te begeleiden, maar blijkt een te duur instrument te zijn wanneer deze krapte verdwijnt."

Concluderend kunnen we voorlopig stellen dat naast de economische hoogconjunctuur, een aantal nieuwe en goede beleidsmaatregelen mee aan de basis liggen van het lerarentekort. Aangezien het om een andere situatie gaat dan enkele jaren geleden en omdat het om een fluctuerend probleem gaat, moeten we naar andere oplossingen dan een vervangingspool zoeken.

Mijnheer de minister, zal er een analyse volgen van de oorzaken van het stijgende lerarentekort? Wordt er gemonitord, bijvoorbeeld op basis van de leerkrachtendatabank, hoe het lerarentekort of -overschot evolueert? Moeten we niet veeleer evolueren naar een alarmbelsysteem dat in werking treedt bij problemen in de plaats

van permanente structuren, zoals de vroegere vervangingspool? Ziet u een mogelijkheid om via het lokaal flankerend onderwijsbeleid tot een oplossing te komen? Wat vindt u van alternatieve voorstellen zoals het inschakelen van stagiairs of gepensioneerden?

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Ik sluit me aan bij de vraag van de heer De Cock. Ik heb daarstraks ook eens op de website van de VDAB gekeken bij de leerkrachtendatabank en heb de bevestiging gezien van wat de heer De Cock zegt. Op dit ogenblik zijn er in Brussel maar liefst 160 vacante jobs in het Nederlandstalig onderwijs.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Heel wat jonge afgestudeerden wachten niet af tot september of oktober en nemen andere mogelijkheden die hen aangeboden worden buiten het onderwijs, direct aan, zodat ze uit het onderwijsveld zijn vertrokken. Men zou hen kunnen houden via een soort vervangingspool, al of niet verbonden aan de scholengemeenschappen, waarbij ze tussendoor worden tewerkgesteld. Het moet eens goed bekeken worden wat men met die mensen allemaal doet in de tijd dat ze niet gevraagd worden. Het probleem stelt zich in elk geval en is scherp in bepaalde streken. Geen enkele streek ontsnapt vandaag aan het tekort aan leerkrachten, en dit voor verschillende onderwijsniveaus en voor verschillende vakken. Overal horen we dezelfde reacties. Ik ken scholen waar men soms weken geen les krijgt in bepaalde vakken. De oplossing verwachten we van de minister.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik ben wat ongelukkig te moeten zeggen dat de vraag van de heer De Cock, die ik erg belangrijk en interessant vindt, op een slecht moment komt qua timing. Ik zal binnen enkele weken het arbeidsmarktrapport hebben. Mijn administratie maakt een analyse van de arbeidsmarkt voor leerkrachten. Daar wil ik op wachten vooraleer te antwoorden. U kunt bij mijn medewerkers navragen wanneer dat er zal zijn. Dan moet u me een week of twee geven om dat te lezen en na te denken over reacties. Dan kan ik een zeer gestoffeerd antwoord geven.

Ik wil wel een paar algemene indrukken geven. Mijn eerste algemene indruk is dat we met een breed probleem zitten. Dat voelden we al een tijdje in de pogingen die we deden om vervangende leerkrachten te vinden voor leerkrachten die een bedrijfsstage volgen. Die vind je heel moeilijk. We voelden het ook al een tijdje in een aantal studierichtingen, maar nu wordt het een algemeen probleem. Er is ook op Brussel gewezen.

Je voelt dat het eerst en het scherpst in een aantal knelpuntregio's en -richtingen. Je voelt dat als je vernieu-

wend wilt werken en mensen op stage laat gaan en hen wilt laten vervangen.

Het is een zeer breed en algemeen probleem. We hebben mogelijk voor het eerst te maken met een krapte op de arbeidsmarkt voor leerkrachten als onderdeel van een toenemende, structurele schaarste op de Vlaamse arbeidsmarkt in het algemeen. Dat betekent dat we goed moeten nadenken over het soort beleid dat we daar tegenover stellen.

Er is geen sprake van een teloorgang van de status van de leerkracht, waardoor minder mensen leerkracht zouden willen worden. Op de hele Vlaamse arbeidsmarkt zijn er mensen te kort. En dan wordt de concurrentieslag om nieuwe rekruten, die op het einde van hun opleiding weggeplukt worden, wel heel scherp. Het gaat dus om een breed probleem van de Vlaamse arbeidsmarkt, dat breder gaat dan de onderwijsarbeidsmarkt.

Ik ben het met u eens dat het voorstel om de vervangingspool opnieuw op te starten, geen goed idee is. Er waren immers nogal wat disfuncties en minder goede elementen. Het laatste woord is hierover nog niet gezegd, maar ik denk niet dat een heroprichting van de vervangingspool de oplossing is.

Mijnheer De Cock, zodra het arbeidsmarktrapport beschikbaar is, wil ik daar zeer uitgebreid over van gedachten wisselen.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mijnheer de minister, u bent als minister van Onderwijs en Werk het best geplaatst om ons te zeggen wanneer we bij u terecht kunnen met het arbeidsmarktrapport. Wij zullen dat dan te gepasten tijde bespreken in deze commissie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
